

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbøndelseskrift

Al

Den offentlige Examen

ved

Malesunds offentlige Skole
for den høiere Almendannelse

1878.

- Indhold: I. Mathematiken i Middelskolen og Gymnasiet.
II. Kirke-departementets Indst. til Storthinget.
III. Udfaldet af Middelskolens Afgangsexamen i 1877.
IV. Skolestferretninger.
-

Indbødelseskrift

til

Den offentlige Examen

ved

Aalesunds offentlige Skole
for den høiere Almendannelse

1878.

- Indhold: I. Mathematiken i Middelskolen og Gymnasiet.
II. Kirkedepartementets Indstilling til Stortinget.
III. Udsatdet af Middelskolens Afgangsexamen i 1877
IV. Skoleefterretninger.

Aalesund.
Trykt hos E. Bernichow

Skolens Forstanderskab bestaar af:

De Herrer Dyfjoged H. Lund,

— Boghandler J. Karstot,

— Consult Rønneberg,

— Rektor V. Voss.

I.

Mathematiken i Middelskolen og Gymnasierne.

(Af Rektor V. Voss.)

Blandt alle Skolens Fag er der intet, som i den senere Tid har trængt sig saa stærkt frem i den moderne Skole som Mathematiken. Medens de øvrige Fag læses væsentlig i samme Udstrækning som tidligere, idet Fordringerne i Latin, Græsk, Fransk, Tydsk m. m. nu er omtrent de samme som i mine Skoledage (omkring 1850), er derimod Fordringerne i Mathematik stegne til næsten det dobbelte, og det ikke blot hvad Grænsiteteten, men ogsaa hvad Intensiteteten angaar.

Da der nu i den senere Tid har været ført stærke Klager over Overlæselse i Skolen, maa denne vistnok væsentlig skrives paa de matematiske og de i Skolen nyoptagne naturhistoriske Fags Regning. Thi det er vel klart, at, havde man i tidligere Tider Arbejde nok i Skolerne, maa man have endnu mere nu, siden man har faaet saameget mere i de omtalte Fag.

Er det imidlertid saa, at Mathematiken og de naturhistoriske Fag er absolut nødvendige for Almendannelsen, og gaar den nyere Dannelse i den Retning, at disse Fag fortrænger de humanistiske som Grundlag for Almendannelsen, maa man skaffe Plads til dem selv paa de sidstes Bekostning. Men hvis dette ikke er Tilfældet, hvis tværtimod Grundlaget for Almendannelsen er og bør være det samme som tidligere, er det klart, at Mathematiken og de naturhistoriske Fag bør træne-

ges tilbage inden de passende Grændser. At undersøge dette Forhold, tror jeg vil være ikke alene interessant i og for sig, men ogsaa tidsmæssigt, da der høist sandsynligt meget snart forestaar en Revision af Planen for Middelskolen og Gymnasiet — Departementet har allerede stillet en saadan i Udsigt —, og en foreløbig Drøften af de forskellige Fags Stilling i Skolen, især et Fags, som i den nyere Skoleordning har faaet en saa fremragende Plads, forhaabentlig vil lette den endelige Afgjørelse.

En saadan Revision er vistnok saare besøiet, thi Middelskolen og Gymnasiet er en fuldstændig ny Skoleordning hos os, som tilmed ikke havde sit Sidespylke — ialfald dengang den blev indført — i noget andet Land. Senerehen er, som bekendt, den nye danske Skolelov organiseret omtrent efter de samme Principer, Hjort betydeligt afvigende i det Enkelte.

Idet jeg nu vil underkaste Matematikens Stilling i Skolen en nærmere Drøftelse, anser jeg det rigtigst at give først en historisk Udsigt over dette Fags Stilling i Skolen i de senere Aar, dernæst en Kritik af den nuværende Undervisningsmethode deri og endelig fremsætte de Forslag, som jeg tror vil bringe Faget i en ikke blot overfor de øvrige Fag, men ogsaa i og for sig betragtet naturligere Stilling.

I.

I de tidligere Tider var, som bekendt, Matematikken i Skolen indskrænket til de første 51 § af Holmboes Arithmetik, indbefattende de ubenævnte Tal, Pot, Rod og Potenslæren, senere fik man Vigninger af 1ste Grad, medens Vigninger af 2den Grad og Logarithmer var henlagte til Examen philosophicum. I Geometri brugte man Holmboes, der i sine første Oplag svarede til Bonnivies (fræcgnæet Konstruktionsopgaverne), medens Trigonometri og Stereometri var henlagte til Universitetet. Paa Grund af den ringe Udstræk-

ning, hvori Mathematiken læstes, kunde man baade nøie sig med et mindre Timeantal og tillige opsætte dens Læsning til de høiere Klasser. Senere udkom Brochs Lærebøger, der i Intensitet og Størrelse, især hvad Geometrien angaar, stod langt over Holmboes. Fordringerne vedblev at være de samme med Hensyn til Omfang, men Studiet af Mathematiken blev i væsentlig Grad stærket derved, at Lærebøgerne blev saa meget vidtløftigere. For Arithmetikens Vedkommende havde dette ikke saameget at betyde, da dels den usædvanlig klare og greie Fremstilling lettede Brugen af den, dels den Omstændighed, at saameget af Arithmetikens optoges med Exempler og arithmetisk Regning, bevirkede, at Forøgelsen var mere kvalitativ end kvantitativ. Men anderledes forholdt det sig med Geometrien. Dels er Fremstillingsmaaden i denne usædvanlig tung, dels er der i den optaget mange flere Sætninger end i Holmboes, dels fik man ogsaa Polygonberegning til i en temmelig bred og vidtløftig Fremstilling. Efter den nye Skoleordning har nu en Patinghymnast først Bonnevies Arithmetik og Geometri (med Konstruktionstegning) til Middelskolens Afgangsexamen, dernæst i Patinghymnastet Brochs Arithmetik samt Trigonometri og Stereometri eller med andre Ord (med Undtagelse af den spheriske Stereometri og Trigonometri, hvad man før havde baade til Artium og Andenexamen). Geometrien indeholder noget mere end de første Udgaver af Holmboes, men er betydeligt kortere end Brochs.

Altsaa er Fordringerne i Mathematik stegne i en betydelig Grad, hvortil endnu kommer, at Intensiteten er langt større end før. Man havde i tidligere Tider ogsaa Bogstavregning, men i den store Udstrækning som i Bonnevies Arithmetik var der ikke Tale derom; ligeledes havde man ogsaa Konstruktionstegning, men denne indskrænkede sig gjerne til en let Anvendelse af de gennemgaaede Sætninger.

II.

I ældre Tider begyndte man gjerne med engang paa Arithmetiken og tog Bogstavregningen efter Lærebogens Anvisning, efterhaanden som man stred frem i denne. Ligeledes begyndte man ogsaa paa Geometrien uden først at gennemgaa et forberedende Kursus i Konstruktionstegning. Dette ledede til, at Mathematiken, som jo er en abstrakt Videnskab, især i Begyndelsen faldt Eleverne usædvanlig tung. Derfor begyndte man senerehen Undervisningen i Mathematik med et Kursus i Bogstavregning for at vænne Eleverne til at behandle de mere abstrakte Bogstavstørrelser, ligesom man ogsaa, før man stred til Undervisningen i Geometri, først konstruerede sammen med Eleverne de første Figurer i Geometrien, hvorved man bibragte dem Die for disse. Som Lærer i Mathematik omkring Aar 1860 ved Drammens Latinskole brugte jeg denne Methode, idet jeg i 1ste Latinklasse i 2 Timer ugentlig først gennemgik et simpelt Kursus i Bogstavregning, væsentlig efter P. C. Bergs „methodiske Opgaver“, og derpaa læste de 4 Regningsarter efter Holmboes Arithmetik. I Geometri konstruerede jeg 1 Time ugentlig i samme Klasse de vigtigste Figurer i Holmboes Geometri og lod Eleverne lære Definitionerne, for derpaa i det følgende Aar at begynde paa selve Lærebogen, idet jeg stadig senerehen lod Eleverne konstruere de Figurer, som svarede til Sætningerne; thi først, naar Figurerne vove frem under Hænderne paa Eleven, bliver Sætningerne lettere at forstaa. Denne Methode er imidlertid senerehen skulmet op i en Grad, som i mine Tanker er pædagogisk urigtig. Thi efter det nuværende System gennemgaaes af Arithmetiken først hele Bogstavregningen i de ubenævnte Tal, uden og med Potenser, almindelig Brok, Decimalbrok, Proportioner, Rødder, kvadratiske Rødder og Logarithmer i en forhen ukjendt Udstrækning og det i hele Middelstolen. Bonnervies Indledning til Arithmetiken, („Kortfattet

Lærebog i Arithmetik og Algebra"), der forresten er en i pædagogisk Henseende ganske fortrinlig Bog, indeholder mange Gange flere Exempler end Brochs Arithmetik, saaledes at den Elev, som har gjenneemgaaet denne Bog, er langt flinkere i Bogstavregning end han blev i tidligere Tider efterat have gjenneemgaaet Brochs Bog. Men hellere ikke Bonnevie har kunnet undvære Definitioner, Læresætninger og Beviser, hvorfor hans Indledning ogsaa er en om end fortsattet Lærebog i Arithmetik. Da nu Læresætningerne for en Del har spillet en underordnet Rolle i Arithmetiken i Sammenligning med den Tid, som Regningen af Exempler tager, bliver det klart, at Eleverne til Middelskolens Afgangs-examen, der kan tages i en Alder af 15 Aar, har omtrent det samme som man i tidligere Tider havde baade til Artium og Ardenexamen.

Naar nu Eleven kommer op i Latingymnasiet, begynder han paa Brochs Arithmetik, en ganske forskjellig og efter en ganske anden Plan anlagt Lærebog. Thi denne er beregnet paa, at Eleven benytter denne alene, ikke som en Udvidelse af en anden mindre Bog. Det forekommer mig, at Undervisningen i dette Fag drives paa samme Maade, som om man i Sprogundervisningen først vilde bruge Gibes 100 Timer f. Ex. i Tydsk og saa senere begynde paa Løfkes Grammatik. Ved en saadan Methode bliver der alene Forvirring i Elevens Hoved. Sætningerne bevises og Reglerne fremstilles forskjelligt i de forskjellige Lærebøger, hvoraf Følgen er, at Eleven, som i Regelen husker bedst, hvad han først har lært, ikke bryder sig om at sætte sig ordentlig ind i den sidste Lærebog. En anden, meget naturlig Følge er den, at Eleven, som har gjenneemregnet den hele Arithmetik, taber Interessen for den egentlige Mathematik; thi først, naar disse gaar Haand i Haand, kan Interessen vedligeholdes.

Korrekt og konsekvent burde Forholdet være her som i Sprogundervisningen f. Ex. i Tydsk. Her har Adjunkt Knudsen i sin tydste Lærebog optaget en Del Regler af den tydste

Grammatik, men i Fremstillingen af disse sluttede sig saa nær som muligt til Volkss tydste Grammatik, saaledes at Eleverne, naar de begynde paa denne, allerede har Grammatikens Hovedregler og Hovedschemata i samme Form inde. Istedetfor at man benytter Brochs Arithmetik, burde Hrr. Bonnevie have udarbejdet til Brug for Latin- og Realgymnasiet en Lærebog, som udtydende sluttede sig til hans Indledning; — derved vilde der være bleven Harmoni i Undervisningen. Men omend en væsentlig Indvending mod den nuværende Methode derved vilde være bleven hævet, er der dog andre, som har saamegen Vægt, at de ikke uden videre kunne forbigaaes. Først og fremst haab jeg ovenfor har paapeget, nemlig at den egentlige Arithmetik taber sin Interesse for Eleverne, thi disse er endnu ikke vogne nok til at kunne fatte Betydningen af dens videnskabelige Studium, dernæst at den nuværende Methode faare let leder til blot og bar Mechanisme. Dette er i Bogstavregningen endnu værre end i den almindelige Regning, thi her har man dog i Regelen med konkrete Exempler at bestille, medens den største Del af de arithmetiske Exempler er rent abstrakte. Den Elev, som ikke gennemgaar Gymnasiet, kan saaledes have drevet det vidt i Bogstavregning med mere og besidde en stor mekanisk Færdighed, men nogen egentlig Indsigt deri har han ikke faaet. Matematikens Evne til at udvikle den logiske Sans hos Eleven er næsten fuldstændig overseet. I Geometri er Forholdet ligedan. Der er som Hjælpemiddel for Læreren udgivet flere Lærebøger i Konstruktions-tegning, hvori den hele Geometri paa Forhaand gennemgaaes. I disse opstilles Definitioner og enkelte Læresætninger. Naar nu Eleven har gennemgaaet disse (ca. 70 Sider), tager han fat paa Bonneviens Geometri, hvor han nu maa lære Definitionerne om-igjen, og endelig, naar han kommer i Realgymnasiet, faar han en tredje, større Lærebog med atter nye Definitioner og andre Beviser paa de samme Sætninger, som han allerede tidligere har haadt, foruden en Del nye Sætninger. I Sprogunder-

visningen vilde dette være det samme, som om man i Latin brugte P. Bois's Læsebog for Begyndere, derpaa Schreiners Grammatik i Middelskolen og endelig Madvig's største Grammatik i Gymnasiet. At en Elev, som har læst paa denne Maade, aldrig vilde opnaa nogen Sikkerhed i Sproget, men at tværtom megen Tid vilde gaa tilspilde, er vel alle Pædagoger enige med mig i. Det kan til Nød gaa an først at læse Vokkes mindre tykke Grammatik og derpaa den større, fordi de begge er udarbejdede efter samme System og den første væsentlig er et Uddrag af den anden, men aldeles forskjellige Lærebøger efter aldeles forskjellige Systemer vil kun bringe Forvirring.

Meget af, hvad der læses i Arithmetiken og Geometrien, ligger ogsaa over Normalalderen i Middelskolen, saaledes i Arithmetiken at sætte Opgaver i Ligning, kvadratiske Ligninger, i Geometrien Polygonberegningen.

Fra min egen Skolegang erindrer jeg, at, da jeg første Gang i en Alder af 14 Aar læste Ligninger, kunde jeg neppe sætte en eneste Opgave i Ligning, men, da jeg senerehen læste dem i en Alder af 16 Aar, var de baade lette og morsomme at beskæftige sig med. Jeg har ogsaa nu mærket, at Eleverne i Regelen har meget vanskeligt for at klare disse Opgaver. Det samme gjælder ogsaa om Konstruktionsopgaverne, der jo for Geometriens Bedkommende er det samme som for Arithmetikens at sætte Opgaver i Ligning; en stor Del af de i Bonnies Geometri opstillede ligger altfor høit for denne Alder. Mange Lærere vælger derfor den Udvei først selv at gennemgaa disse, idet de konstruerer dem op for Eleverne og siden diskutere dem; men denne Methode er jo aldeles forkastelig fra et pædagogisk Standpunkt og vilde være det samme, som om man, hvis man vilde skærpe Børnens Forstand ved at lade dem gjætte Gaader, sagde dem Opløsningen med det samme, for blot siden at gennemgaa Gaaden med dem og vise dem, at Opløsningen er rigtig. Men af sig selv vil Eleverne neppe kunne konstruere endog Tredieparten af de der

fremstille Opgaver.*) Det samme gjælder ogsaa Polygonberegning, der kun kan „indplugges“ i Eleverne ved en forholdsvis langsom Gjennemgaaelse, som igjen stadig maa fornyes. Man havde i den ældre Latinskole Møje nok med at lære Eleverne dette i den øverste Latinskasse, hvor Gjennemsnitsalderen regelmæssig var 2—3 Aar høiere end i Middelskolen. Man maa nemlig erindre, at Geometrien ligesom Arithmetiken maa være udlæst 1ste Halvår i 6te Klasse for at kunne repeteres i det sidste Halvår.

III.

Middelskolen har hidtil haft følgende Opgaver:

A. At danne en afsluttende Forberedelse for det praktiske Liv.

B. At forberede for Latin- og Realgymnasiet, de tekniske Skoler, samt iibels ogsaa for Krigsskolerne.

Jeg vil nu undersøge, hvorledes Mathematiken i Middelskolen stiller sig ligeover de forskjellige Opgaver:

A. Ligeoverfor det praktiske Liv. Hermed tænker jeg nærmest paa dem, som gaa over til Handelen enten direkte eller efter først at have gennemgaaet et Handelsgymnasium.

Ser man Sagen fra et rent praktisk Standpunkt, er det klart, at for den vordende Handelsmand ikke den abstrakte Mathematik, men Færdighed i Regning samt gode Sprogkundskaber er det Maal, hvortil Skolen bør stræbe. En Handelsmand maa fremfor alt kunne regne med Færdighed, skrive en smuk og tydelig Haandskrift, korrespondere først og fremst i Modersmaalet, dernæst ogsaa, om muligt, i fremmede Sprog. Endelig maa han ogsaa besidde saadanne Kundskaber i Litteraturen, Historien, Geografien og Naturhistorien, som tilhører den almene Dannelse. Derimod behøver han ikke at kunne Mathematik, ialfald ikke i nogen bethydelig Grad, thi for hans specielle Dannelse er den

*) Neppr engang løse dette Antal af „Opgaver til at sætte i Signering“.

uødbødvendig, og for hans almene kun for saavidt berettiget, som den ikke gjør Skaar i andre, for ham vigtigere Fag.

Det samme gjælder ogsaa de vordende Telegrafister, for hvem en intens Sprogundervisning er langt at foretrække.

B. For Vatinghymnasiet's Vedkommende er det hellere ikke nødvendigt at læse Mathematik i en saadan Udstrækning, som der nu gjøres i Middelskolen; thi dels har man 3 Aar til, hvori man læser Mathematik, dels vil man, som jeg før har paapeget og som jeg senere skal behandle, kunne opnaa omtrent de samme Resultater ved en fornuftigere Ordning af Stoffet. Det samme gjælder i endnu høiere Grad Realgymnasiet.

Hvad de tekniske Skoler og Krigsskolen angaar, saa har de første hidtil og den sidste en Stund været lagt paa Middelskolen. Imidlertid har man fundet, at de Forkursstaber, Eleverne medbringe, er for smaa og for saa, og derfor er det nye Polyteknikum og Krigsskolen foreslaaet lagt paa Realartium. Under de Forhandlinger og Diskussioner, som har været ført angaaende Oprettelsen af et Polyteknikum, har det stadigt været fremhævet, at, hvad Eleverne af de tekniske Skoler hidtil har manglet, er Almendannelse, og, hvad der tiltrængtes, for at den polytekniske Skole skulde kunne virke med Held, ikke var saameget specielle mathematiske Kundskaber som Aandsuødenhed, en større Aandsudvikling. Ikke alene Forstanderskabet ved Thronhjems tekniske Skole betoner dette meget stærkt i sin Indstilling til Storthinget om Oprettelsen af et Polyteknikum, men ogsaa 2 Indsendere i Morgenbladet, Hr. Distriktsingeniør Oxaal og Ingeniør Løve. Den første af disse tvende Herrer gaar endog saavidt, at han anser Vatinghymnasisterne vel saa stikede til Polyteknikere som Realgymnasisterne, den anden anser dem fuldkommen saa vel stikede, naar de har læst den fornødne Mathematik, og opponerer stærkt mod et Mødmiddel, som Forstanderskabet ved Thronhjems tekniske Skole har foreslaaet at benytte for den første Tid, nemlig at optage Elever, som blot har Middelskoleexamen, naar de har

læst den Mathematik, som fordres til Realartium. Thi der- ved opnaaes ikke Hovedsiemelet, større Aandsdannelse.

For et grundigt polyteknisk Studium lader det altsaa til, at de ovennævnte, der maa betragtes som Autoriteter i sit Fag, ikke anser den Masje Mathematik og Physik, som nu læses i Realgymnasiet for absolut nødvendig, tværtom hellere opgiver noget af disse Fag, mod at Eleverne besidde en større Aandsmodenhed. Som det bedste Middel til at udvikle denne, ansees vel af de fleste Værere foruden Histoiren Sprogene for at være. Thi først gennem disse, baade Modersmaalet og de fremmede Sprog, faar Eleven nye Ideer og nye Forestillinger ind, Tankesorraadet beriges og sees gennem Reproduktion, noget, som man ikke kan bestyde Mathematiken for at bidrage til. Thi dens Virksomhed i denne Henseende maa vel fra et pædagogisk Standpunkt nærmest sættes i, at den forstaar at udvikle den logiske Evne; men hvad kan den udrette der, hvor der saa eller ingen Tanker er? Maa ikke en Realgymnast, som har gennemgaaet Middelskolen og Realgymnasiet med deres nuværende Ordning, hvor Halparten af Tiden optages med Mathematik og Naturfag, vistnok blive et forstandigt, men tillige meget idesforladt Individ, indsnæret i mathematiske Formler og Beviser?

Under Striden mellem Humanisme og Realisme optraadte for nogle Aar siden i Tydskland en Direktør for et kemisk Laboratorium med et Indlæg, som vakte megen Opsigt. Han fortalte, at han i ca. 20 Aar havde bestyret et saadant, og at hans Institut havde været frekventeret af en Mængde baade Latin- og Realgymnasier. Hans Dom om disse var, at de første efter et kort Tids Studium i Regelen overfløede de sidste, idet de stod høit over dem i Evne til at kombinere og udløse de videnskabelige Resultater og fremstille disse paa en sand videnskabelig Maade. Blandt de første var der nu en Mængde Professore og Direktører ved kemiske Laboratorier.

J og for sig betragtet er dette jo i Grunden kun det

Samme, som den ældre Undervisningsplan hos os ansaa for det rigtige. Rigetil Ex. artium bestjættede man sig jo væsentlig med de humanistiske Fag, derpaa i 1½ Aar med de realistiske. Man gik dengang til dem med en større Aandsmodenhed end nu, man ikke alene kunde lettere forstaa dem, men — og det er vel det væsentlige — man anskuede dem fra et mere ophøiet Standpunkt. Først Humanisme som Grundlag og saa Realismen.

I Modsætning hertil er nu Middelskolen Halvdelen af hver, Latinghymnasiet overveiende humanistisk, Realgymnasiet overveiende realistisk, Andencyamen — ja hvad er den? Man kan vælge mellem 12 forskjellige Fag! Noget harmonisk Udvikling kan der klarlig nok ikke være Tale om.

Jeg for min Del er af samme Mening som de ovennævnte Herrer, nemlig at et grundigt realistisk Studium, hvad enten dette er ved et Polyteknikum, ved Universitetet eller ved Krigsskolen, er allerbedst tjent med og drives allervidest ved ikke at proppe Eleverne i den yngre Alder med en Masse Matematik, men ved at udvikle deres Aand fornemmelig gennem Sprogstudiet, enten det nu er de gamle eller de moderne Sprog. Ja et sandt videnskabeligt Studium kan ikke tænkes i sin Almindelighed, uden naar vedkommende besidder ikke alene den Almendannelse, som overalt forudsættes hos dem, som ville gaa denne Vej, men ogsaa en saavidt udviklet Aand, at han kan staa sig det fornødne Overblik over Faget, at han forstaar at se — Aanden i det.

IV.

Hvorledes vil jeg da have Mathematikkænsningen i Skolen ordnet? Jo saaledes: I Middelskolen vil jeg af Arithmetiken kun have læst Bogstavregning, Brøf, Decimalbrøf, Proportioner, Rigninger med 1 ubekjendt Størrelse, dog saaledes, at, naar hver af disse var gennemgaaet, de tilhørende arithmetiske Sætninger læses efter en Lærebog, som i Størrelse

svarer til Bonnevies Geometri. Hvad Bogstavregningen angaar, tror jeg, den uden Stæde kan indskrænkes adskilligt. I Geometri først et kort Kursus i Figurtegning, idet man benytter Bonnevies Geometri, hvis Definitioner læres udenad, dernæst de 4 første Bøger med saadanne Opgaver, som kan løses af Eleverne selv.

Herved tror jeg, at man kan indspare 1 Time ugentlig i de 3 øverste Klasser, som kan anvendes til det Fag, som er stedmoderligst behandlet, nemlig Tydsk. Vigeledes maa man kunne faa noget mere Tid til Regning i de høiere Klasser, hvad der vel maa ansees for at være af største Vigtighed for dem, som gaa ud i det praktiske Liv. Man hører nemlig faa ofte Klager især fra Handelsstanden over, at Skolernes Elever ikke kan regne, en Klage, som oftere har givet sig Luft i vore Aviser. Jeg erindrer saaledes, at „en Fader“ for nogle Aar siden i Morgenbladet bittert klagede over, at hans Søn, som næsten alene drev paa Bogstavregning, ikke kunde regne de simpleste Stykker med Tal. Da den Regning, som Handelsstanden fordrer, i Regelen indskrænker sig til benævnte Tal, enkelt Reguladetri og Rentesregning, og disse Regningsarter jo altid gjenemgaaes i de lavere Klasser, har Klagen sin Grund deri, at der drives for lidet paa Regning idetheletaget i de høiere Klasser, ikke blot paa Hovedregning, men ogsaa paa almindelig Regnesærdighed. De benævnte Tal og Brøk maa ogsaa repeteres i de øverste Klasser med stadige Øvelser i Hurtig- og Hovedregning.

I Latin-gymnasiet vil jeg efter samme Lærebog læse Figuringer med 2 og 3 Ubekjendte, Rod og Potenslære, Logarithmer og kvadratiske Figuringer. I Geometri de to sidste Bøger af Bonnevies Geometri, Trigonometri og Stereometri (?). *)

*) Universitetet har tilsvundet sig Læsningen af den hele Stereometri (med Læresætninger og Beviser undtagen den spheriske) i Latin-gymnasiet, medens Loven kun fordrer Beregning af de vigtigste stereometriske Legemers Overflade og Kubikindhold. Det første koster $\frac{1}{2}$ Karb. Røbling, det sidste kun 14 Dages!

Da man i Latin- og Realgymnasiet væsentlig har det samme i Mathematik, maatte man kunne kombinere i dette Fag og blot lade Realgymnasiets Elever i det sidste Aar læse særskilt, hvad de har mere end Latinalgymnasiets (muligens med en lidt anden Timeplan end nu i Latinalgymnasiet — 4 — 4 — 2). Jeg for min Del anser Bonnovies Geometri og en Lærebog i Arithmetik svarende hertil fuldkommen stor nok baade for Latin- og Realgymnasiet. Jeg har af eget Studium haft Erfaring for, at Holmboes Bøger, som tidligere brugtes, var tilstrækkelige, og mærkede ikke, at disse lod mig i Stikken til Andenexamen, hverken i Trigonometri, Stereometri, Astronomi eller Physik. Man havde i sin Tid meget større Lærebøger i Trigonometri — Brochs — og i Stereometri — Holmboes —, der nu er afløste af Guldbergs langt mere forfattede.

I Tyskland bruges baade i Latin- og Realgymnasierne blandt andre Lærebøger i disse Fag fornemmelig Kambly's (30te Dplag), der i Størrelse ikke overgaar Holmboes.

Paa denne Maade tror jeg, at jeg har bragt Middelskolen og Gymnasierne i en ganske anden organisk Forbindelse, end Tilfældet nu er, med Hensyn til Undervisningen i Mathematiken, og, hvad der er det vigtigste, forebygget det pædagogisk urigtige og tidsspildende i, at lade Eleverne læse efter forskellige Lærebøger, samt henlagt den vanskelige Del af Mathematiken til en noget ældre Alder.

Jeg tror ogsaa, at, naar man ikke læser Arithmetiken og Geometrien op igjen i Realgymnasiet, vil man indspare saamegen Tid, at man der kan optage Tysk som Examensfag — jeg antager med 3 — 2 — 2 Timer. Thi er der noget Sprog, som i Fremtiden spiller en vigtig Rolle for Realgymnasiets Elever, er det vel Tysk, langt mere end Engelsk, hvorpaa der nu lægges saamegen Vægt.

Naturhistorien og Naturlæren.

Foruden et større Kvantum i Mathematik har man som nyt Fag i Middelskolen ogsaa faaet Naturhistorie — Sørensens Lærebog udgjør ca. 200 Sider, og Naturlæren — Christis Physik ca. 200, hvoraf 90 Sider er valgfri, tilsammen 3—400 Sider af temmelig kompakte Lærebøger. Af disse forekommer Lærebogen i Naturhistorie mig omtrent at have den passende Størrelse, medens derimod den i Physik brugte er altfor stor. I Intensitet staar den langt over, hvad Loven har tænkt sig, — den kunde være særdeles passende som Lærebog til Andenexamen, og er heller ikke streven med Lovens Fordringer for Die. Jeg erindrer, at afdøde Professor Christis engang i min Nærværelse udtryktelig udtalte, at han havde skrevet en Lærebog ikke med Loven for Die, men saaledes som han vilde, at Physiken skulde drives i Middelskolen. Men Følgen heraf er bleven, at Physiken nu er et langt vanskeligere og vidtløftigere Fag end oprindelig paatænkt. Thi om end en Gut kan magte den, maa man erindre, at der er andre og vel saa vigtige Fag, paa hvis Beføstning dette gaar, og at Undervisningen i dette Fag maa bringes i Harmoni med Skolens øvrige Fag og med Elevernes Standpunkt og Alder. Hvad Loven fordrer af Kjenndskab til de vigtigste physiske Phænomener maatte kunne gennemgaaes i 5te og 6te Klasse mundtlig af Læreren i 1 Time ugentlig; hvorved der vilde kunne indspares 1 Time ugentlig i disse Klasser, som kan benyttes til det for enhver dannet Mand i Nutiden saa vigtige Fag, „Geografi“, der har et altfor lidet Timetal 1 — ugentlig — i de høiere Klasser. Thi Geografien spiller nuomstunder en saa vigtig Rolle, at Physiken maa tilføjes for den.

Jeg kan ikke frigjøre mig fra den Tanke, at der ogsaa i Realgymnasiet kunde ske nogen Indskrænkning i de naturhistoriske Fag til Bedste fornemmelig for Sprogene. Realgymnasiet trænger dette saameget mere, som han i det følgende Aar

(4 paa Polyteknikum, 4 ved Universitetet, 3 ved Krigsskolen) næsten udelukkende kommer til at beskæftige sig med de realistiske Fag. Man opnaar ikke den tilfjælede Aandsmodenhed ved at optage altformange, heterogene Fag. Realgymnasierne i Tyskland har Latin som Tvingdepunkt for Sprogundervisningen, vore mangler ganske et saadant. Ved nogen Indskrænkning i de omtalte Fag maatte man kunne drive det til, at Realgymnasierne (her som i Tyskland) skrev Afhandlinger i disse Sprog til Afgangsexamen, foruden at de opnaaede et større Kjendskab til Litteraturen. Under enhver Omstændighed vil en saadan Ordning af Realgymnasiet bevirke, at man fik Realgymnasier, der besad en langt større Aandsmodenhed og Tankerigdom end den nuværende Ordning kan præstere.

Den overordentlige Betydning, som de realistiske Fag har haft for den moderne Dannelse og for den nyere Kultur, er Aarsagen til, at de har trængt sig ind i Skolen, og det i en Grad, som tidligere Tider ingen Aelse havde om. Ogsaa i Udlandet har det Samme været Tilfældet, men der er i de vigtigste Kulturstater allerede en Reaktion indtraadt, som forhaabentlig ogsaa vil vise sin Virkning hos os. Der er betydningsfulde Tegn ogsaa hos os til, at man begynder at komme til Erkjendelse af, at det ikke er ganske heldigt hverken for Videnskabelighedens Trivsel hos os eller for Borgerstandens Udvikling, at de realistiske Fag har faaet et saadant Indpas i Skolen, og flere og flere begynder at helde til den af mig foresøgte Mening, at de ikke blive de dygtigste og aandrige Realister, som fra Barndommen væsenlig har beskæftiget sig med disse Fag, men de, som gjennein et grundigt humanistisk Studium har forberedt sig til Realismen. Hvis man ikke vil, at Realismen skal synke ned til en blot haandværksmæssig Viden, der vel kan tiltække Barnet ved det nye og interessante, maa man sørge for, at dens Dyrkere besidder Aand nok til at se „Aanden i Naturen.“

II.

Kirkedepartementets Indst. om Nalesunds Skole til Stortinget for Budgetterminen 1878—1879.

Til Nalesunds Skole, Videnskole og Patingymnasium, er for Budgetterminen 1877—78 bevilget 8120 Kr., deri Vøn til 3 Adjunkter og 4 Klasselærere (2 à 1400, 1 à 1200 og 1 à 1000 Kr.), til Sanglærer, Gymnastiklærer og Vedel henholdsvis 288, 288 og 400 Kr., til Bibliotheket 1240 Kr., hvoraf 1000 Kr. som ekstraordinært Bidrag og til Samlinger og Læremidler 400 Kr., hvoraf 160 Kr. engang for alle.

For næste Termin har Rektoren afgivet nedenstaaende Budgetforslag, der er vedtaget af Forstanderskabet, hvorved isørigt bemærkes, at den forhøiede Løn for Kassereven oprindelig var vedtaget som fast Gage, men senere af Rektoren er opført som Procent-Aflønning samt, at der til Anskaffelse af Tyskharmonika først var foreslaaet 300 Kr., men senere af Rektoren 400 Kr.

Ud gift:

1. Lønninger:

a. Til de kongelig ansatte Lærere:

Rektoren	4000 Kr.
2 Overlærere med 2400 Kr. hver	4800 "
6 Adjunkter (hvoraf 3 nye), hver med 1600 Kr.	9600 "

18400 Kr.

b. 2 Klasselærere, hver paa 1200 Kr. 2400 "

c. Timeundervisningen:

Sanglærer og Gymnastiklærer, hver med 400 Kr.	800 "
--	-------

d. Kassereven 430 "

e. Vedellen 480 "

22510 Kr.

2. a.	Bibliotheket	440 Kr.	
	(hvoraf 240 Kr. ordinært og 200 Kr. engang for alle).		
b.	fysiske og naturhistoriske Sam- linger	240 "	
c.	andre Æremidler	400 "	
			<u>1080 Kr.</u>
3.	Stipendier, Vegater og Fripladse, (under disse er medregnet de af de Rønnebergske Vegater betalte Fripladse udgjørende 10 % af Skole- pengene) samt Moderation for Brødre (1080 + 800)	1880 "	
4.	Pyb og Brænde	1000 "	
5.	Tryknings- og Avertisement-Umkostninger, Program og Skrivematerialier	200 "	
6.	Blandede og tilfældige Udgifter	250 "	
			<u>26920 Kr.</u>

Som Indtægter er opført:

1.	Skole- og Indskrivningspenge (heri medregnet Kenterne af det Rønnebergske Vegat 659 Kr. aarlig, der er bestemt til Fripladse)	10800 "
2.	Bidrag af Kommunen	3600 "
3.	Andre Indtægter	2564 "
		<u>16964 Kr.</u>

hvorefter er beregnet som Tilskud af Stats- kassen	9056 "
	<u>26920 Kr.</u>

Rektoren har gjentaget sit Forslag om 2 Adjunktposters Oprettelse istedenfor de 2 Klasselærerpuster paa 1400 Kr. hver, hvortil Gage blev bevilget paa sidste Storthing. Den ene af disse Klasselærere har overtaget Mathematik i Middelskolens øverste Klasser og i Gymnasiet, medens Skolens anden Real- lærer er optaget med Naturfagene og Tegning. Rektoren bemærker, at det vilde være et stort Tab for Skolen, om Mathe-

matiklæreren flulde fratræde sin Post, og at det vilde være umuligt at faa denne besat uden som Adjunktpost. Da den nævnte Lærer helst vil forblive i Aalesund, og Rektoren har givet ham Løste om igjen at foreslaa ham til Adjunkt, har han undladt at søge en bedre lønnet Lærerstilling, som han strax vilde kunne opnaa ved en teknisk Skole. Til den anden Klasselærerpost var som Hovedfag henlagt Engelsk; men den søgtes kun af en Ansøger, der desuden oplyste, at han ikke kunde overtage dette Fag. Rektoren maatte derfor anmode to af Skolens øvrige Lære om at overtage dette Fag som Privatundervisning, hvilket de ogsaa var villige til, dog kun for dette Skoleaar, medens den nye Klasselærer maatte benyttes i de lavere Klasser. Da Skolen tiltrænger en Lærer med Hovedfag Engelsk, og en saadan ikke kan faaes, naar der blot udbydes en Klasselærerpost, anser Rektoren det nødvendigt, at denne Post overgaar til Adjunktpost.

Paa Grund af Skolens stærke Stigen i Elevantallet blev det nødvendigt, allerede ved indeværende Skoleaars Begyndelse at ophæve Kombinationerne mellem 5te og 6te Klasse saaledes, at Timetallet iaar er bleven noget større end ijsor. Man har maattet lade 15 Timer bestride mod særskilt Timebetaling, hvorhos Rektoren selv har maattet læse 20 Timer og den nye Klasselærer 29. Rektoren antager, at dette Timetal bør indskrænkes til henholdsvis 16 og 24, hvorved der bliver 24 Timer tilovers, til hvis Bestridelse han anser en ny Lærerpост nødvendig. Denne maa besættes med en filologisk Kandidat, da der til at bestride tilsammen 51 Timer i Latin og Græsk, foruden Rektoren kun have en Lærer. Iaar Skolen en Filolog til, formener Rektoren, at han vil faa mere Anledning til selv at læse i Middelskolen, hvilket han anser høist ønskeligt.

Rektoren har derhos her gjentagende gjort opmærksom paa, at man ingen Ansøger vil faa, medmindre der bydes en Adjunktpost; i det forløbne Aar meldte ingen sig til den, da den blev opslaaet som Klasselærerpost, og til en filologisk

Adjunktpost meldte sig kun 1 Ansøger. Til Støtte for, at de omhandlede Poster blive Embeder, har Rektoren yderligere under Henvisning til vedkommende Storthings-Komites Indstilling angaaende denne Skoles Budget for indværende Aar (Storth. Ind-S. No. 85 Side 272) anført, at Forholdet mellem Klasselærere og kongelig udnævnte Lærere var uheldigere her end ved nogen anden offentlig Skole, hvilket han nærmere paaviser ved en Sammenligning med Skiens Skole. Han tilføier, at Aalesunds Skole fremdeles er i stadig Stigning, idet der nu er 144 Elever i Middelskolen og Gymnasiet, og den har Udsigt til at stige endnu mere, da Forberedelsesklasserne er temmelig stærkt frekventerede, og Søgningen fra de meget befolkede og velhavende Landdistrikter stadig tiltager. Efterat Amissskolerne ere blevne oprettede, gjøres der saaledes oftere Forespørgsler fra ældre Elever, om der er Udgang for dem til at optages paa Skolen; Middelskoleexamen bliver nemlig mere og mere en Nødvendighed for enhver, som vil naa høiere op i Samfundet, selv i den praktiske Vej.

Bed de øvrige Subposter under 1ste Udgiftspost har Rektoren i det væsentlige bemærket:

ved litera b. Seminarist Olsen har nu været Lærer ved Skolen siden dens Oprettelse i 1864 og har vistnok engang faaet et personligt Tillæg af 200 Kroner; men da han er en saa gammel, vel anseet og dygtig Lærer i Norsk, Lydst og Historie i Middelskolen Klasse I og II, har Rektoren anbefalet ham til et personligt Tillæg af ialt 400 Kroner.

Departementet skal her bemærke, at Rektoren formentlig har antaget, at hele dette Tillæg vilde blive opført under Alderstillæg til de offentlige Almenskoleers Klasselærere (sef. Listen) idet Beløbet ikke af ham er blevet medregnet i Budgetforslaget ovenfor. Det tidligere Alderstillæg af 200 Kroner som er det for Klasselærere efter 10 Aars Tjeneste sædvanlige, vil ogsaa blive opført som nævnt.

Indehaveren af den paa forrige Storthing bevilgede

Kasjelærerpost paa 1000 Kroner har erklæret, at han ikke kan være Lærer ved Skolen for denne Løn, og da han er en habil Lærer i Skrivning og Regning, to vigtige praktiske Fag, hvori det ikke er ganske let at faa dygtige Lærere, og da Skolen ellers mister ham, har Rektoren anbefalet ham til en Løn af 1200 Kroner, hvormed denne Post blev foreslaaet aflønnet i Rektorens Budgetforslag forrige Aar.

ved litera c. At Sang og Gymnastik ere opførte med 400 Kroner istedenfor 288 har sin Grund i, at Skolen nu er bleven saa talrig, at dens Elever ikke længere kan deles kun i 2 Partier i disse Fag, men maa deles i 3, hvorfor Lærerne, som nu har 6 Timer ugentlig, vil komme til at faa 8—9.

ved litera d. Kasjereren har i 13 Aar indehavt sin Bestilling for den ved Skolens Oprettelse bestemte Løn. Da Budgettet nu er steget til det dobbelte, formenes det rimeligt, at hans Løn forøges; den foreslaaes derfor til, hvad den er ved Christiansunds og Molde's Skoler, 2 % af de første 16000 Kroner og siden 1 %, hvilket for iaar vil udgjøre 430 Kroner.

ved litera e. Paa Grund af Skolens Tilvæxt er nu alle Skoleværelser tagne i Brug saaledes, at Pedellen ikke længere selv kan overkomme alt Arbejde med Rengjøringen, men maa leie Extrahjælp; hans Udgift hertil beløber sig til 80 Kroner om Aaret, hvormed hans Løn nu foreslaaes forhøjet, idet Rektoren finder, at den selv med dette Beløb ikke overstiger, hvad den er ved andre Skoler.

I Anledning af de foreslaaede ekstraordinære Tilskud under 2den Udgiftspost har Rektoren anført, at forrige Storthings ekstraordinære Bevilling af 1000 Kr. til Afbetaling af den paa Biblioteket hvilende Gjæld og til Indbinding af Bøger har vist sig for liden; thi efterat al fornøden Indbinding af Bøgerne er færdig, bliver der kun omtrent 400 Kr. til Afbetaling af Gjælden, der udgjør over 600 Kr. De manglende

200 Kr. foreslaaet bevilget som ekstraordinært Tilskud. Til Samlinger, 1 Post 2, b. har Rektoren foreslaaet 240 Kroner, hvilket han har anseet som det sædvanlige Annum, formentlig ved en Misforstaaelse af hvad der hertil er beregnet for indværende Budgetaar (Sth. Prp. No. 1 A 1877 Side 73, hvor der for Samlinger og andre Væremidler tilsammen er regnet 160 Kr. som ekstraordinært og 240 Kr. som ordinært Bidrag). Det under Post 2, c beregnede ekstraordinære Tilskud er opført efter Foranledning af Sanglæreren, der herfor har foreslaaet anskaffet et Fyssharmonika til Brug ved Sangundervisningen, i hvilken Anledning Rektoren yrer, at han gjerne ønsker et af første Kvalitet og derfor ikke vover at foreslaa et mindre Beløb.

Sluttelig har Rektoren i Anledning af det foreslaaede Budget bemærket, at man ved at sammenligne dette med de øvrige Skolars vil finde, at Aalesunds Skole fordrer næsten mindst Tilskud af det Offentlige blandt alle Statskoler, og det ikke blot dem, som har Gymnasier; man kan efter hans Formening derfor ikke undres over, at Skolen, der nu hører blandt de større i vort Land, ogsaa ser sig nødt til at gjøre saadanne Fordringer til det Offentlige, at den ikke udsættes for at staa tilbage for de øvrige offentlige Almenskoler. Rektoren fremholder i denne Henseende yderligere Nødvendigheden af, at Lærerpersonalets Stilling bliver fastere, end den nu er, samt Mislighederne ved at benytte Klasselærere i den nuværende Udstrækning. Til at lode paa disse ser Rektoren ingen anden Udvei end, at samtlige foreslaaede Adjunktembeder blive bevilgede; derved vil Skolen komme i Ro og kunne virke mere uhindret, end nu i længere Tid har været Tilfældet.

Departementet antager, at der, overensstemmende med Rektorens Forslag, bør oprettes en ny Lærerpост ved Aalesunds Skole, ligesom man i Betragtning af den ringe Tilbøielighed, der er til at søge Ansættelse ved denne Skole, nu finder at burde anbefale Rektorens Forslag om, at saavel den nye Post

som Klasse lærerposterne for Lærerne i Mathematik og Engelsk bliver Adjunktembeder. Væsentlig af det samme Hensyn tror Departementet ogsaa, at man bør gaa ind paa den foreslaaede Forhøielse af den med 1000 Kr. aflønnede Klasse lærers Pøn til 1200 Kr. aarlig, hvorhos man ogsaa skal anbefale, at der opføres et nyt personligt Lønstillæg af 200 Kr. til den anden Klasse lærer udenfor de 200 Kr., han nu oppebærer efter 10 Aars Tjeneste. Herved vil denne af Rektor vel anbefalede Klasse lærer komme op paa samme Lønning som de ældre Klasse lærere med seminaristisk Dannelse ved Bergens, Fredriks- halds og Lillehammers Skoler. Forsaavidt angaar Kassererens og Bedestens Afslønning tiltræder Departementet Budgetforsla- get, hvorhos man forøvrigt i dette med Hensyn til de opførte Udgiftsposter kun skal foreslaa den Forandring, at der til Sam- lingerne (Post 2. b) kun opføres 120 Kr., hvilket, i Forhold til andre offentlige Skoles Annum betydelige Bidrag, er det samme Beløb, som i 1876 blev anslaaet til Aalefunds Skole, samt at der til Anskaffelse af et Fysharmonika under Post 2 Lit. c blot opføres 250 Kr. som extraordinært Bidrag. For denne Sum antages et hensigtsmæssigt Instrument at kunne anskaffes.

Den Udgiftspost bliver saaledes at opføre med:

a. Bibliotheket, ordinært	240 Kr.	
extraordinært	200 —	
		440 Kr.
b. Samlingerne	120 —	
c. Andre Læremidler, ordinært	120 Kr.	
extraordinært	250 —	
		370 —
		930 Kr.

Det 1ste Udgiftspost, naar Seminarist Offens Klasse lærerpost opføres med 1400 Kr. (hvoraf 200 Kr. nu fore- slaaet personligt Tillæg yderligere end det Alderstillsæg af 200

Kr., han allerede oppebærer), vil udgjøre 22710 Kr., udkommer et samlet Udgiftsbeløb af 26970 Kr.

Der er under 3die Indtægtspost (Renter af Grundfondet) uden nærmere Forklaring opført 2564 Kr. Departementet antager, at det samme Beløb, som altid har været opført under denne Post, igjen bør ophøres her; dette udgjør efter Fradrag af omtrent 656 Kr. for de Rønnebergske Legater, der denne gang ere medtagne under 1ste Indtægtspost — 2600 Kr. Endelig bliver som 4de Indtægtspost at opføre Afgift af Forberedelsesklassen 60 Kr. For de 4 Indtægtsposter udkommer da et Beløb af 17060 Kr., hvorefter der med den af Departementet beregnede Udgift, 26970 Kr., vil kræves et Statsbidrag af 9910 Kr., hvilket Beløb man i Henhold til alt ovenfor anført skal foreslaa opført for Aalejunds Skole for næste Termin.

Med Stortingets Beslutning blev Departementets Indstilling bifaldt, kun blev der istedetfor Vøn til 3 nye Adjunkter bevilget Vøn til 2 nye Adjunkter og 1 Klasselærer (med Vøn 1400 Kr.). Af disse Adjunktposter er den ene allerede besat med Klasselærer, Stud. real. Wilhelm Fredrik Koldrup, der under 11te Mai naadigst er udnevnt til Adjunkt fra 1ste August.

olexamen i 1877.

Geograjt.	Naturhistorie.	Naturfærelse.	Regning og Geometri.	Strøning.	Begning.	Sum.	Hovedkarakter.	Bib.	Opførelse.	
	1.5	2	3 ÷	(3 ÷)	$\frac{30}{13} = 2.31$	M. g.	2 +	2		Gaaet over i Eatingymnasiet.
	3.5	2 ÷	2.5	(3.5)	$\frac{37}{14} = 2.64$	Godt.	4	2 ÷		Do.
	2	2 +	2	(3 +)	$\frac{32.5}{14} = 2.32$	M. g.	1	1		Do.
5	1 ÷	1.5	2 +	(2.5)	$\frac{32.5}{13} = 2.50$	M. g.	2	2 +		Do.
÷	3.5	4	1.5	(3)	$\frac{42}{14} = 3.00$	Godt.	3	3		Do.
	2.5	1 ÷	2	(3)	$\frac{31}{14} = 2.21$	M. g.	1	1		
.5	2	2 ÷	2	2	$\frac{34.5}{15} = 2.30$	M. g.	1	2		Telegrafist.
.5	1.5	2	2 +	1.5	$\frac{28.5}{14} = 2.04$	M. g.	1	1		Tekniker.
	2.5	2 ÷	2 +	2	$\frac{42.5}{15} = 2.83$	Godt.				Telegrafist.
.5	3 ÷	4.5	2 +	2.5	$\frac{43}{15} = 2.86$	Godt.				Telegrafist.
.5	2.5	2.5	2	2	$\frac{38}{15} = 2.20$	M. g.				
	3	2.5	2	2	$\frac{31}{15} = 2.10$	M. g.				

Opgave i norsk Stil.

Giv en Skildring af et norsk Vasdrag. Fortæl om Vasdragenes Nytte og Betydning for Samsfærdsel og Bedrift.

Opgave i indsk Stil.

Hvo af Eder har ikke hørt tale om Fredrik den anden, Preussens store Konge? I vide Alle, at han var meget elsket af sine Soldater; han vidste ogsaa altid, med hvilke Ord, han bedst kunde gjøre Indtryk paa dem, saavel i Spøg som i Alvor.

Beleiringen af Breslau begyndte han den sextende December 1757. Sit Hovedkvarter havde han i et Bøndehus i Nærheden af de netop aabnede Løbegrave. Paa Grund af denne Vinters strenge Kulde rev de Tropperne, som ledte Mangel paa Brænde, tilfidsst Lader, Stalbe og Huse ned for at skaffe sig Brændemateriale. Men da Dragonerne endog angreb Træverket i Hovedkvarteret uden at høre paa den vagthavende Officers indtrængende Forestillinger, saa denne sig nødsaget til at bruge Magt, lod Vagten træde ud og raabe: „Paa Enhver, som bare bryder løs det mindste Bord, lader jeg give Jld!“ Soldaterne lo, thi de holdt ikke dette for Alvor. Kongen, som var bleven opmærksom paa den derved opstaaede Varm, lod sig give Beretning af Officieren. „Dette er ikke den rette Wei“, sagde han til ham. „Vent Pan kun, jeg skal snart gjøre Ende paa Uvæsenet.“ Dermed traadte han ud for Døren. „Hør engang Dragoner,“ udbød han, „naar I blive saaledes ved, saa falder Sneen ned i Sengen til mig; det kunne I dog ville?“ Nu blev Kongens Kvarter forstaaet.

Opgave i latinsk Stil.

Da Carthaginienserne erfarede, hvad der foregik paa Sicilien, troede de, at der nu var givet dem Veilighed til at bemægtige sig hele Den, og satte med en stor Troppstyrke over til dem. Paa samme Tid førte Pyrrhus Krig med Romerne; da Sicilianerne anraabte¹⁾ ham om, at han skulde bringe dem Hjælp mod Carthaginienserne, satte han med sin Hær over Strædet og kom til Syracus²⁾. Efterat han her havde under- tvunget mange Stater, blev han valgt til Siciliens Konge. Glad over denne lykkelige Fremgang³⁾ bestemmer han Siciliens Throne⁴⁾ for sin Søn Helenus, som, da han var en Dattersøn af Kong Agathokles, syntes at modtage den ligesom ved Arv; men Italien bestemmer han for Alexander. Derpaa leverede⁵⁾ han mange heldige Stag mod Carthaginienserne. Nogen Tid efter kom der Gesandter til ham fra de italiske⁶⁾ Forbundsstæder, som sagde, at de ikke kunne modstaa Romerne; dersom han ikke kom dem til Hjælp, vilde de overgive sig. Vængstet ved dette Budskab var han længe uvis, om han skulde fortsætte⁷⁾ at føre Krigen paa Sicilien, eller vende tilbage til Italien.

Opgave i engelsk Stil.

Skolekameraterne.

I Westminster-Skolen var der et Forhæng, som brugtes til at stille den øverste Klasse fra den nederste. Af Banvare kom en af Gutterne til at sønderrive dette Forhæng. Gutten, som var af et frygtløst Gemjst, skab ved Tanken om den

¹⁾ Implorare. ²⁾ Syracusæ, arum. ³⁾ successus. ⁴⁾ regnum.
⁵⁾ udtrykkes ved facere. ⁶⁾ Italicus. ⁷⁾ perseverare.

Straf, som han havde ivente. Da tilbød en af hans Venner sig at tage Skylden paa sig, og han holdt Ord. — Gutterne bleve Mænd; Borgerkrigen udbrød, og den ene af dem — han, som havde sønderrevet Forhængen — sluttede sig til Parlamentet, den anden forblev Kongen tro. Den første studerede Vorkyndighed og blev Dommer under Cromwell; den anden, som havde fulgt Royalisternes Fane, blev fangen og stillet for Retten som Oprører. Dødsdommen slutte netop sældes, da Dommeren, hvis Opmærksomhed var vakt ved at høre den Anklagedes Navn, spurgte ham, om han ikke havde været Elev af Westminster-Skolen. Svaret overbeviste strax Dommeren om, at det var hans gamle, ædelmodige Ven. Uden at sige et eneste Ord ilede han til London, hvor han anvendte hele sin Indflydelse hos Cromwell for at frelse sin Ven, hvilket ogsaa lykkedes ham.

Opgaver i Regning og Konstruktions-tegning.

1.

Konstruer et ligesidet Triangel paa Diagonalen i et Kvadrat, naar Kvadratets Side er 2cm., samt en regulær Sektant, hvis Side er 4cm. Beregn Trianglets og Sektantens Fladeindhold med 3 Decimaler.

2.

At beregne Fladeindholdet af et Kvadrat, der er Mellemproportionalledet mellem det ligesidede Triangel og den regulære Sektant i Opgave No. 1. Konstruer Siden i dette Kvadrat.

3.

En Person, som daglig brugte Kr. 2.50, beregnede, at han i Løbet af et Aar vilde komme i en Gjæld af Kr. 112. Han

indskrænkede da sine Udgifter og fandt efter et Aars Forløb, at han havde et Overskud af Kr. 100. Hvor stor var hans daglige Udgift? (Aaret regnes til 365 Dage.)

4.

En Bøgel paa Kr. 500 sælges for Kr. 403.75, naar Diskontoen er 6 pCt. p. a. Hvor lang Tid efter Salget forfalder Bøgeleu til Betaling?

5.

Med en Nøiagtighed af 2 Decimaleer at finde Værdierne af x , y og z af Ligningerne:

$$\begin{aligned} \frac{1}{x} + \frac{1}{y} + z &= 1.13 \\ \frac{1}{x} - \frac{1}{y} &= -0.4 \\ \frac{1}{x} + z^2 &= 0.3169 \end{aligned}$$

Af Elevernes Besvarelser indsendtes der til Departementet 1 for hver Karakter til Prøve. Rektor tillod sig med det Samme at indsende til Departementet følgende Bemærkninger over de skriftlige Opgaver:

1. Den norske, tydske og engelske Opgave forekom mig særdeles passende.
2. Den latinske er i mine Tanker ogsaa iaar for vanskelig. I denne Mening er jeg saa meget mere bleven bestyrket, som jeg ved at sammenligne den danske for 1874, der findes i de danske Programmer, ser, at denne i alle Henseender er lettere, naagtet den er given for Elever, som

har 1 Aars længere Kursus (4 Aar — sidste Aar 8 Timer ug.). At drive Eleverne op til en ordentlig Karakter med 3 Aars Kursus og kun 7 Timer ug. kan kun være Resultatet af en Forceren af dette Fag, der trækker Elevernes Arbeidskraft bort fra de andre.

3. De matematiske Opgaver forekom mig usædvanlig elegante og sindrige — — — —, men de ligge dog for høit for Elevernes Standpunkt. Feilen stikker imidlertid ikke i selve Opgaverne, men i Planen, der stiller altfor store Fordringer til 15 Aars Gutter. Heri maa der ske en Reduktion, thi man har nu i Arithmetik mere end jeg havde i 1851 til Artium og Andenexamen, ligesaa i Geometri, men saalænge Fordringerne ere saa store, kan der neppe gives elegantere Opgaver. Jeg tillod mig at give Eleverne noget længere Tid end de bestemte 4 Timer, for at de skulde kunne skrive Opgaverne ordentlig ind, thi Henskriften tager adskillig Tid.
-

Gymnasialexamen og Udfaldet af Examen artium for Skolens Elever.

3

		Norsk Prøftig.	Latin Prøftig.	Mathematisk Prøftig.	Latin.	Græsk.	Mathematik.	Historie.	Didaktik.	Religion.	Geometri.	
Jens Rønneberg	a) ved Skolen	3+	1÷	1	1	1	1	2+	1	2+	1	$\frac{14}{10} = 1.40$ Udm. Godt.
	b) ved Universit.	3	2	1	1-2*)	1-2*)	1	2	1	1	2	$\frac{19}{12} = 1.58$ Meg. Godt.
Fredrik Frost	a)	4÷	2.5	4	2	2	2+	3	2	2	2.5	$\frac{26}{10} = 2.60$ Godt.
	b)	4	4	4	2-2	1-1	1	4	2	2	2	$\frac{29}{12} = 2.42$ Meg. Godt.
Christian Fervell.	a)	3.5	2	3÷	3	3÷	3÷	3	2+	2÷	2÷	$\frac{26.5}{10} = 2.65$ Godt.
	b)	3	4	2	1-2	2-2	3	6	3	1	3	$\frac{32}{12} = 2.66$ Godt.

*) Ved Universitetet gives der 2 Charakterer i Latin og Græsk.

- Hans Rønneberg, Søn af Bøttemester Hans Elias Rønneberg og Hustru Hanna Mikoline f. Ramm. f. 13de April 1859, indfom i Forberedelsesklassen Juli 1866, tog Middelstolexamen i 1874 med Hovedkarakter 1.47.
- Fredrik Frost, Søn af afdøde Sognepræst Christian Frost og Hustru Margrethe f. Lindholm, f. 9 Feb. 1860, indfom i Forberedelseskl. Juli 1866, tog Middelstolexamen i 1874 med Hovedkarakter 3.07.
- Christian Jervell, Søn af Sognepræst Joseph Jervell og Susanne f. Ried, f. 23de Nov. 1859, tog Afgangsexamen ved Molde Middelstole i 1873 med Hovedkarakter Godt 2.80.
-

Skolefterretninger.

Skolens økonomiske Forsatning

for 1877.

Skolens Regnskab for det forløbne Aar stiller sig saaledes:

Indtægter:

1. Beholdning:			
a) Restancer	Kr.	122.50	
b) i Sparebanken . .	—	7200.00	
c) i Kassen	—	1749.48	
		<hr/>	Kr. 9071.98
2. Skole- og Indskrivningspenge	—	10098.50	
3. Afgift af Forberedelsesklassen	—	60.00	
4. Af Kommunen:			
a) Bidrag	Kr.	3600.00	
b) Bidrag paa Grund-			
fondet	—	1200.00	
		<hr/>	— 4800.00
5. Af Statskassen (aarligt Bidrag med Al-			
ders- og Lønstillæg)	—	11873.00	
6. Renter:			
a) af Skolens Kapital i			
Sparebanken for 1877	Kr.	332.70	
b) af Skolens Grundfond	—	2240.00	
		<hr/>	— 2572.70
		<hr/>	Kr. 38476.18
		<hr/>	<hr/>

Udgifter:

1. Lønninger	Kr.	23805.99
2. Lys og Brænde	—	888.69

3. a) Bibliotheket . . .	Kr. 1381.30	
b) fysikalske og natur-		
historiske Samlinger —	99.71	
c) andre Væremidler .	— 352.32	
		— 1833.33
4. Trykning, Avertissementer etc. . . .	—	185.58
5. Blandede og tilfældige Udgifter . . .	—	1747.03
6. Beholdning:		
a) Restancer	Kr. 124.50	
b) i Sparebanken Kapital —	8400.00	
c) i do. Renter		
for 1877	— 332.70	
d) i Kassen	— 1158.36	
		— 10015.55
		<u>Kr. 38476.18</u>

Fripladsje. Da der ifølge Storthingsbeslutning i 1877 skal anvendes 10 % af Skolepengene, deri indbefattet Renterne af Kønnebergs Legat Kr. 653.00, og disse for dette Skoleaar beregnes til Kr. 8800, er der iaar uddelt af Forstanderskabet Kr. 862.00 dels til hese, dels til halve Fripladsje, og Kr. 28 til Bidrag til Skolebøger for trængende Elever.

Bibliothekets Tilvæxt har hellere ikke iaar været syn-berlig stor, fraregnet de Bøger, som ere tilsendte som Gave fra det Offentlige. Man har mest indskrænket sig til at supplere Subskriptionsfagerne, afbetale Gjælden og indbinde ældre Værker. Derimod er Skolens Samlinger og Væremidler betydeligt forøgede, idet der for det af Storthinget bevilgede ekstraordinære Beløb er anskaffet en Række historiske Kartter fra den ældre til den nyere Tid, og den geografiske Kartsamling ligeledes nu er bleven forsynet med de hidst udkomne Kartter.

Departementet tillod efter Ansøgning fra Rektor, at et Beløb af ca. Kr. 160, der var indsparet paa den naturhistoriske Konto, anvendtes til Indkjøb af en Fotografisamling af Old-

tidens vigtigste Kunstværker. Skolebestyrer P. Voss, der i Vinter opholdt sig i Rom, udvalgte for Skolen 78 store Fotografier til en Pris af Kr. 100, hvis Kartonnering med tilhørende Mappe kom paa Kr. 60. Iblandt disse Fotografier var ogsaa en Serie af Raphaels Malerier.

Den naturhistoriske Samling har ogsaa iaar faaet nogle Specimina til Gave af Omegnens Bønder. Til den fysiske Samling er der indkjøbt et Apparat til at fremstille Lysbilleder.

Indre Organisation.

Lærerpersonalet:

I den i Skoleprogrammerne for 1876 og 1877 opførte Fortegnelse over Skolens Lærere er der indtraadt den Forandring, at den af Hrr. Stud. philol. Tjertoft indehavte Klasselærerpost ved Storthingsbeslutning er gaaet over til Adjunktpost, der blev besat med:

Adjunkt Bernhard Olivius Hartmann, født i Egersund 23de April 1847 af Forældrene afdøde Sognepræst Bertel Langballe Hartmann og Hustru Anna Bolette Oline, født Brodahl. Dimitteret fra Hjertsens Skole tog han i 1866 Examen artium med Laudabilis, det følgende Aar Ex. philosophicum og i December 1872 philologisk Embedsexamen, begge med Laudabilis. Privatiserede først et halvt Aar i Kristiania, vikarierede derpaa fra August 1873 til December 1875 ved Kristiansunds offentlige Almenskole, indehavde fra Januar 1876 til Juli 1877 en midlertidig Klasselærerpost ved Thronhjems Kathedralskole og blev den 13de August sidstnævnte Aar udnævnt til Adjunkt ved Alesunds offentlige Almenskole.

Desuden opsigde Klasselærer Ingebrigtsen sin Post, da

han agtede at reise til Kristiania for der at forfølge sine Studier. Skolen tabte i ham en i Forhold til sin Alder mere end sædvanlig dygtig ung Mand, der i den korte Tid, hvori han havde været Lærer ved Skolen, havde erhvervet sig alles Agtelse paa Grund af sin Nidjærhed og Dydighed. Da det viste sig, at der var meget liden Konkurrence om denne Post, besluttede Departementet efter Rectors Indstilling at besætte Posten blot midlertidig i Haab om, at Storthinget næste Aar muligens vilde bevilge dens Overgang til fast Adjunktpost. Den blev da besat for et Aar med:

Nils Christian Holm Mehn, født i Bergen Ste Juli 1847 af Forældrene Garver og Skomagermester Jacob Campbell Mehn og Nebelka s. Holm. Efterat han havde været Elev af den Tanfste Skole i Bergen indtil 1865 og derefter af Stordøens Seminarium indtil 1867, var han Huslærer 1½ Aar. Privat dimitteret, tog han i 1870 Examen artium, 1871 Examen philosophicum, begge med „Haud illaudabilis“. Sidstnævnte Aar var han Elev af „Instruktionskolen til Uddannelse af Officerer uden fast Løn“ og ansattes i August samme Aar som Voinant n. s. l. i Bergenske Infanteribrigade. Aar 1876 tog han theologisk Embedsexamen med Haud illaudabilis, hvorefter han vikarierede ved Bergens Kathedralskole indtil August s. A., da han fik Ansættelse som midlertidig Klasselærer her ved Skolen.

Storthingskomiteen gjorde i sin Indstilling til Storthinget i 1877 opmærksom paa, at Skolen havde forliden Lærerspersonale i de øverste Klasser fornemmelig i de klassfste Sprog. Jaar har dette maattet afhjælpes derved, at 18 Timer i de høiere Klasser har maattet fordeles som extraordinære mellem Adjunkterne Dahl, Mohn, Hartmann og Rektor. Til næste Skoleaar vilde disse Timer tilligemed nogle i de lavere Klasser blive overlodt en ny Adjunkt, som kommer til at ansættes fra 1ste August.

Elevernes Antal har udgjort i:

	1ste Kvartal.	2det Kvartal.	3die Kvartal.	4de Kvartal.
3die Gymnasialklasse	2	2	2	2
2den do.	1	1	1	1
1ste do.	7	7	6	7
6te Middelfklasse.				
A. Latinlinjen	8	8	8	8
B. Engelflinjen	8	8	8	8
5te Middelfklasse.				
A. Latinlinjen	11	10	10	10
B. Engelflinjen	9	10	12	12
4de Middelfklasse.				
A. Latinlinjen	6	6	6	6
B. Engelflinjen	12	11	11	11
3die Middelfklasse.	22	22	22	22
2den Middelfklasse.	25	25	25	25
1ste Middelfklasse.	29	29	29	30
	140	139	140	142
2den Forberedelseskfl.	25	25	25	25
1ste do.	7	9	11	11
	172	173	176	178

Af Eleverne er 29 fra Landdistrikterne, Resten fra Aale-
sunds By. Ved Skoleaarets Begyndelse og i Aarets Løb er
der indkommet 31 Elever.

Fagfordeling mellem Lærerne:

1. Rektor Bojs: Latin . . . 3 Gymn. 10 Timer.
 Græsk . . . 2 do. 2
 — . . . 1 do. 7

Inspektion i Engelft skriftlig i 6 Kl. ugentlig i
 ————— 20 Tim.

Estrælæring:		Tydst . . . 6	Middelfl. 3	Timer.
		Latin . . . 2	Gymn. . . 1	
			1 do. . . 2	
				6 Tim.
2. Overl. Bugge:		Norst . . . 3	& 2 G. 4	
			1 G. . . 4	
			6 M. . . 3	
		Græft . . . 3	& 2 G. 5	
			3 G. . . 2	
		Tydst . . . 5	M. . . 3	
				21 Tim.
3. Overl. Schultz:		Naturfag . . . 6	Mid. . . 1	
			4 do. . . 2	
			3 do. . . 2	
			2 do. . . 2	
		Tegning . . . 6	do. . . 1	
			5 do. . . 1	
			4 do. . . 1	
			3 do. . . 2	
			2 do. . . 2	
		Mathematif . . . 4	do. . . 3	
			3 do. . . 1	
		Engelft . . . 4	do. . . 6	
				24 Tim.
4. Adjunkt Dahl:		Religion . . . 3	Gymn. . . 2	
			1 do. . . 1	
			6 Mid. . . 2	
			5 do. . . 2	
		Norst . . . 5	do. . . 3	
			4 do. . . 4	
		Tydst . . . 4	do. . . 3	
		Geografi . . . 4	do. . . 2	
			3 do. . . 3	
		Historie . . . 4	do. . . 3	
				25 Tim.

Extralæsning: Religion . . 2 Gynn. . 1 Time.

5. Udj. Mohr:	Fransf . . .	3 & 2 G.	2
		1 Gynn.	2
		6 Mid.	2
		5 do. . .	3
	Historie . . .	3 & 2 G.	2
		1 Gynn.	2
		6 do. . .	3
		5 do. . .	2
	Geografi . . .	6 Mid.	1
		5 do. . .	1
	Engelsk . . .	5 do. . .	4
			24 Tim.

Extralæsning: 5 Mid. . . 2
6 do. . . 4
6 Tim.

6. Udj. Hartmann:	Latin . . .	1 Gynn.	9
		5 Mid.	6
		4 do. . .	6
		5 & 4 M.	1
		6 Mid.	3
			25 Tim.

Extralæsning: 6 Mid. . . 3
Engelsk 1 Gynn. . . 2
5 Tim.

7. Udj. Kolberup:	Mathematik . . .	3 Gynn.	3
		2 & 1 G.	3
		6 Mid.	6
		5 do. . .	6
		4 do. . .	3
	Naturlære . . .	5 do. . .	2
		6 do. . .	2
			25 Tim.

8. Klassef. Olsen: Norst . . .	2	Mib.	. . .	5	Timer.
	1	do.	. . .	11	
Tydft . . .	2	do.	. . .	5	
Historie . . .	2	do.	. . .	3	
	1	do.	. . .	3	
				<hr/>	27 Tim.

9. Kl. Blischfeldt: Skrivning . . .	6	Mib.	. . .	1	
	5	do.	. . .	1	
	4	do.	. . .	1	
	3	do.	. . .	3	
	2	do.	. . .	3	
	1	do.	. . .	4	
Regning . . .	3	do.	. . .	4	
	2	do.	. . .	4	
	1	do.	. . .	6	
				<hr/>	27 Tim.

10. Konst. Klasselærer Wehn:					
Historie . . .	3	Mib.	. . .	3	
Norst . . .	3	do.	. . .	5	
Tydft. . .	3	do.	. . .	5	
Religion . . .	4	do.	. . .	2	
	3	do.	. . .	2	
	2	do.	. . .	3	
	1	do.	. . .	3	
Geografi . . .	2	do.	. . .	3	
	1	do.	. . .	3	
				<hr/>	29 Tim.

Organist Sanglærer Spies 6 Timer egentlig Sang.
Premierløjtnant Blehr 6 Timer egentlig Gymnastik.

Antallet af Timer i de forskjellige Fag har i Skoleaaret 1877—1878 udgjort i:

	3 G.	2 G.	1 G.	6 M.	5 M.	4 M.	3 M.	2 M.	1 M.	Sum.
Religion	2	1	1	2	2	2	2	3	3	18
Norske		4	4	3	3	4	5	5	11*)	34
Latin		10	10	7	6	1 6				42
Engelsk				5	6	6				17
Græsk	2	5	2	7						16
Fransk		2	2	2	3					9
Tydske				3	3	3	5	5		24
Mathematisk og Regning . .	3		3	6	6	6	5	4	6	39
Historie	2		2	3	2	3	3	3	3	21
Geografi				1	1	2	3	3	3	13
Skrivning				G. 1	1	1	3	3	4	23
Regning				G. 1	G. 1	G. 1	2	2		7
Naturfag				3	2	2	2	2		11
	30	30	30	30	30	30	30	30	30	

Gymnastik og Sang afvekslende ½ Time hver Dag fra 11—12. I September 8 Dages Exerctie. Af og til Studebøvelser.

*) Hele Varet Norske, da Klassens Standpunkt iaar ikke har gjort det tilrædeligt at kende sig selv.

Norff med **Oldnorff.** 1ste Gymn. Klasse. Det Allermeste af Grifens Læsebog, 4de Del, med Forklaring om Skriftart. Literaturhistorie, dels Repetition efter Grifens og Paulsens 3die Del, dels efter et kort Diktat af Læreren. Alt Nødvendigt om Verjemaalef. Hjemmeøvelse i mundlige Foredrag (Stof væsentlig fra Læsebogen). Ved Siden heraf extemporale Foredrag af samme Art efter en kort Veiledning af Læreren. Borgens „Veiledning“ til og med Figurerne. — Stil — enkelte Vink kan være givne — hveranden Uge. Opgaverne har været: 1. Udflugten til Skuggen 21de August. 2. Hvorfor er Krig et stort Onde? 3. Som i 6te Mid. Klasse. 4. Karakt. af Karl den Store. 5. Skildring af en norff Fjeldbegn. 6. For og imod Kortspil. 7. Setvalgt. 8. Som i 6te Mid. Klasse. 9. Fatigdommen har ogsaa sine gode Sider. 10. Betingelserne for Nytten af en Udenlandsrejse. 11. Omarbejdelse af forrige Opgave. 12. For og imod Jagten. 13. Skildring af en setvalgt Folkeklasses Liv. 14. Tre Emaabilleder af setvalgt Indhold. 15. Hvorfor Havedyrkning bør blive mere almindelig hos os (efter et Foredrag af Prof. Schübeler)? 16. Et Frikvarter. 17. Havets Bigtighed for de norff Næringsveie. 18. Karakt. af et Distrikts eller en Bygds Befolkning. — Ved Siden heraf har Gangen i et prosaisk Stykke i Læsebogen af og til været paapeget som Dispositionsmønster, ligesom påsende Stilhemata af Læren enkelte Gange er blevne disponerede paa Skolen.

Oldnorff. Læst og repeteret 7 Sider af Nygaards Læsebog for Gymnasierne. Af hans Grammatik det Meste af Formlæren.

2den og 3die Gymn. Klasse. Udvalgte Stykker

af dansk og norsk Literatur. Kort Oversigt over Literaturhistorien, fornemmelig efter Lassen. Repetition af Borgens Veiledning. Et Par frie Foredrag (selvstændig Bearbejdelse af Undervisningsstof) efter Hjemmesforberedelse. Stil hveranden Uge. Opgaverne har været: 1. Som No. 3 i 1ste Gymnasialkl. 2. En Fremstilling af Dableyhgens Aarsager og Ytringsmaader. 3. Aarsagerne til den franske Revolution. 4. Hvori bestaar Rigdoms egentlige Værd? 5. Hvad gjør Grækerne til et verdenshistorisk Folk? 2den Gymnasialkl.: For og imod Kortspil. 6. Kundskab er Magt. 2den Gymnasialkl.: Skildring af en norsk Fjeldegn. 7. Selvalgt. 3die Gymnasialkl.: Kort Fremstilling af Hensigten med og Virkningen af Vessels: Kjærlighed uden Strømper. 2den Gymnasialkl.: Hvortil bør den Uge benytte sin Fritid? 8. Grundene til Muhamedanismens hurtige Udbredelse. 9. Hvilke Omstændigheder befordrede hos Fønikerne Søfart og Handel? 10. Hvortil bør Unglingen tage Hensyn ved Valget af sin Livsstilling? 11. Spartanernes Opdragelse sammenlignet med vor. 12. Hvilke Farer truer den Rige? 13. Arbejde er en Velsignelse. 2den Gymnasialkl.: Karakt. af Har. Haarfagre. 14. Karakt. af Jul. Cæsar. 15. Forkængelighed og Stoltthed. 16. Hvad Betydning har det for et Folk at bevare sine historiske Minder? 2den Gymnasialkl.: Havets Bigtighed for de norske Næringsveie. 17 (for 3die Gymnasialkl. alene). Kort Skildring af Rosenkrigen og en Fremstilling af deres Følger for England i politisk og national Henseende. 18. Holbergs Betydning. Ved Siden heraf er en Række af Opgaver behandlede af Læreren paa Skolen. — Nogle Timer anvendte til Øvelse i Læsning af Svensk (Lassens Læsebog).

Oldnorsk. Af Nygaards Lærebog for Gymn. S. 46—50, 80—104, 230—238. Repetition af det Hele, paa nogle faa Blade nær. For 2den Gymn. Klasse har alt dette været nyt med Undtagelse af et Par Blade, som denne Klasse havde læst i særskilte Timer.

Indst. 2den Middelfl. Knudsens Elementær- og Lærebog (4de Udgave). Læst og repeteret fra Genitiv til Bisætninger (Side 89) med Indøvelse af Lærebogens grammatikalske Regler.

Eskriftlig Oversættelse af de letteste Stykker.

Afskrivning efter Bog.

3die Middelfl. Knudsens Elementær- og Lærebog, Side 89—155, læst og repeteret. Lærebogens grammatikalske Regler læste og repeterede fra først af. Mundtlig og skriftlig Oversættelse fra Norsk til Tydsk af de i Lærebogen indholdte Stykker.

4de Middelfl. Knudsens Elementærbog, Side 158 til 200. Formlæren gennemgaaet efter Volkess mindre Grammatik. Knudsens tydske Stiløvelser indtil Side 38 (Konjunktiv.)

5te Middelfl. Antenrieths Lærebog S. 41—69. Formlæren repeteret efter Volkess mindre Grammatik, for enkelte Afsnits Vedkommende efter den større. — Syntaxen, læst og repeteret efter den mindre indtil § 131 (Konj. efter als og). Hjemmestil engang ugentlig efter Knudsen. Ved Siden heraf extemporal Stil paa Skolen.

6te Middelfl. Antenrieths Lærebog S. 90 til 110; 253—283; 296—300. Af Volkess større Grammatik Formlæren, af den mindre Syntaxen, læst og repeteret; 1 Gang ug. Hjemmestil efter Knudsens Stiløvelser, i sidste Halvaar 1 Gang ug. Extemporalstil.

Franst. 5te Middelfl. Natholms Væsebog fra Begyndelsen til Pag. 53. Formlæren efter Bloms mindre Grammatik.

6te Middelfl. Natholms Væsebog fra Pag. 54 til Pag. 96 (med Udeladelse af enkelte Stykker). Formlæren (efter Bloms mindre Gram.) repeteret; det vigtigste af Syntaxen gennemgaaet ved Henvisninger.

1ste Gymnasialklasse. Natholms Væsebog Pag. 109—127, 211—226 og 275—288. Det meste af Syntaxen gennemgaaet ved Henvisninger; Formlæren repeteret (Bloms mindre Gram.).

2 & 3 Gymnasialklasse. Udvalgte Stykker af Herrig & Burguy's la France littéraire, tildels extempore. Bloms mindre Grammatik repeteret i Sammenhæng.

Engelst. 4de Middelfl. Knudsens Elementærbog til Pag. 111 i 3die Afdeling. Reglerne for Udtalen specielt indøvede. De engelske Stykker i begge første Afdelinger lært udenad og alle norske oversatte til Engelse dels skriftligt ved een a to ugentlige Hjemmestile, dels mundtligt. Diktat og Øvelse i mundtlig saavel som skriftlig Gjengivelse paa Engelse af lettere Sætninger.

5te Middelfl. Pøttes engelse Væsebog fra Begyndelsen til Pag. 82, lært og repeteret. Af Pøttes engelse Grammatik: Formlæren og Syntaxen til 3die Afsnit. 2 Stile om Ugen efter Hals's Præpositionslære, 1 paa Skolen og 1 hjemme. Digte lærte udenad.

6te Middelfl. Pøttes engelse Væsebog, fra Pag. 63 til Pag. 228, enkelte Stykker extempore. Pøttes Grammatik repeteret. 2 Stile om Ugen efter Hals's Præpositionslære, 1 paa Skolen og 1 hjemme. Digte lærte udenad.

1ste Gymnasialklasse. Af Hals's engelske Læsebog Bog. 27—154 gennemgaaet. De norske Stykker mundtlig oversatte til Engelsk. Af Grammatiken i samme Bog § 1—16 læst og repeteret.

Latin. 4de Middelsk. Af Andersens og Gjørs latinske Læsebog første Afdeling Bog. 1—53. Alle norske Stykker er oversatte til Latin ved Hjemme- og Ex-temporalstil og derpaa repeterede mundtlig. Af Schreiners latinske Grammatik det vigtigste af Formlæren indtil § 162. Enkelte vigtigere syntaktiske Regler mundtlig gennemgaaede.

5te Middelsk. Af Andersens og Gjørs latinske Læsebog Bog. 42—85. De fleste af de norske Stykker oversatte til Latin mundtlig eller skriftlig. Bojs's Udvalg: de 8 første Felt herrer af Cornelius Nepos læst og repeteret. Schreiners Grammatik: Formlæren læst og repeteret, Kasuslæren fuldstændig gennemgaaet og andre Dele af Syntaxen ved Henvisning og Stil. En Hjemmestil og en Skolestil ugentlig efter Trojels Stilsøvelser.

6te Middelsk. Bojs's Udvalg: Fædri Fabler, de to første Bøger af Cæsars bellum Gallicum, Ciceros første og tredje katilinariske Tale, læst og repeteret. De ti Felt herrer af Cornelius Nepos repeteret. Af Schreiners Grammatik Formlæren repeteret og det vigtigste af Syntaxen læst og repeteret. 3 Regelen i Hjemmestil og i Skolestil ugentlig efter Trojel.

1ste Gymnasialk. Ciceros 2den og 4de katilinariske Tale 1200 Vers af Ovids Metomorphoses, Sallusts Catilina og af Jugurtha Cap. 1—85 læst og repeteret. Vergils Eneide 1ste Bog. Af Schreiners Grammatik Formlæren repeteret og af Syntaxen

§ 194—398 læst og repeteret. 1 Extemporalstil og Tregders Mythologi.

2den Gymnasialkl. Sammen med 1ste Gymn.kl. Callusi's Jugurtha, 1ste Bog af Vergils Æneide, Tregders Mythologi. Særskilt 1 Time og. Extemporalstil. Sammen med 3die Gymnasialkl. Livius 22 Bog. Taciti Agricola. Horats Ode af 2den og 4de Bog 900 Vers, carmen seculare, Epistler 1 Bog 9, 11—20. (510 Vers). Ciceros Vælius. 1 og. Oversættelse fra Latin. Desuden har 3die Gymnasialklasse repeteret Artiumspensumet, foruden de anførte Forfattere Ciceros 2den, 4de Catilinariske Tale, pro Archia poeta, pro lege Manilia, Cato major, Livius 21de Bog, Ovid Metamorphoses 1200 v. (Bos's og Richters Udvalg), Vergils Æneide 1—2 Bog. Schreiners Grammatik, Thompsens Antikviteter, Tregders Pitteraturhistorie.

Græst. (1ste Gymnasialklasse): Af Curtius Grammatik Formlæren. Schenk's Læsebog til de sammenhængende Stykker. Samtlige norst-græste Stykker oversatte skriftlig til Græst.

(2den Gymnasialklasse). Uene: Xenophons Anabasis 1ste Bog, Platons Apologi, Demosthenes 1ste olynthiske Tale (ikke repeteret), Curtius Syntax til Cap. 26 (§ 606), samt oversat skriftlig de syntaktiske Opgaver i Schenk's Læsebog. Bojesens Antikviteter, Tregders Mythologi. Sammen med 3die Gymnasialkl. 6 Bøger af Odysseen. Om Homer og Xenophon efter Tregder. Repeteret Formlæren og Syntaxen. 3die Gymnasialklasse. Sammen med 2den Gymnasialklasse ovenfor. Særskilt Herodots 8de Bog, c. 100—116. Repet. af det Hele. Om Forfatterne efter Tregder. Det Nødvendige af Bojesens Antikviteter.

Religion. 1ste Middeltl. Af Bogts mindre Bibelhistorie det gamle Testamente. Katechismus: de 5 Parter og Bønner. Salmer af Landstads Salmebog.

2den Middeltl. Af Bogts mindre Bibelhistorie det nye Testamente. Katechismus: fra „Hustavlen“ indtil det 12te Afsnit af „Sentensjer af Guds Ord.“ Salmer af Landstads Salmebog.

3die Middeltl.: Af Bogts Bibelhistorie for Borger- og høiere Almuekoler læst fra Begyndelsen indtil Side 70. Katechismen læst ud. Pontoppidans Forklaring fra Begyndelsen til 2den Tavle. Salmer af Landstads Salmebog.

4de Middeltl. Det gamle Testamente læst ud, og det nye Testamente til Side 124. (Bogts Bibelhistorie for Borger- og høiere Almuekoler. Pontoppidans Forklaring fra Begyndelsen til den 2den Artikel.

5te Middeltl. Det Nye Testamente fra Side 124 og ud. (Bogts Bibelhistorie for Borger- og høiere Almuekoler). Pontoppidans Forklaring fra 2den Artikel til 3die Part. Bibelsk Geografi.

6te Middeltl. Repeteret det gamle Testamente af Bibelhistorien. Forklaringen læst ud og repeteret. Enkelt Afsnit af Pauli Breve gennemgaaet.

1ste Gymn.kl. Nissens Kirkehistorie fra Beg. til Side 88.

2den Gymn.kl. Nissens Kirkehistorie fra Side 88 til Enden, gennemgaaet Joh. Evang. Cap. 1—6 i Grundsproget.

3die Gymnasialklasse. Joh. Ev. i Grundsproget læst ud fra Cap. 7. Kirkehistorien repeteret.

Historie. 1ste Middeltl.: Norges Historie fra de ældste Tider i Sammenhæng indtil Fredrik den Første. S. Peterfens Norgeshistorie benyttet.

2den Middelfl.: Nissens Verdenshistorie benyttet. Læst og rep. fra Begyndelsen indtil Krig med Samnitterne og Vatinerne. Af Norgeshistorie fra og med Kristian den Første indtil Fredrik den Fjerde (en Time ug.) S. Petersens Norgeshistorie benyttet.

3die Middelfl.: Nissens Verdenshistorie fra „Roms Anfæg“ til „første Korstog“. Af „Norgeshistorie“ fra „Fredrik den Fjerde“ og ud.

4de Middelfl.: Nissens og Daas Verdenshistorie fra „Huset Valois“ Side 238 til „Trediveaarskrigen“ Side 322. Grifsens Nordenshistorie fra Begyndelsen til Kalmarunionen Side 75.

5te Middelfl.: Den nyere Historie efter Nissen og Daas Læsebog til den 5te Koalitionskrig læst og rep.

6 Middelfl.: Læst nyt fra den 3die Koalitionskrig og ud. Den gamle Historie, Middelaalderen og den nyere Historie efter Nissen og Daas Læsebog repeteret. Nordens Historie efter Grifsens Læsebog.

1 Gymnasialkl.: Den gamle Historie efter E. Kr. Daas Læsebog.

2 og 3 Gymnasialkl.: Englands Historie efter E. Kr. Daas Læsebøger, for Middelaalderens vedkommende tillige benyttet Adjunkt Ludvigsens Tillæg, læst og repeteret. Den gamle Historie repeteret.

Geografi. 1ste Middelfl.: Læst og repeteret. „Grundtræk af Jordbeskrivelsen for Begyndere af H. Siemers“.

2den Middelfl.: Repeteret „Grundtræk af Jordbeskrivelsen for Begyndere af H. Siemers“. Af Geelmundens Geografi for Begyndere læst det væsentligste af „Indledningen“, samt fra „Europa“ til „Storbritannia og Irland“.

3die Middelfl.: Af Geelmundens Geografi for Middelfskolen: Europas naturlige Bestaaffenhed samt

Norge og Sverige. Tillige gennemløst Side 105 til 114 og 129—135.

4de Middelfl.: V. Kr. Daas mindre Lærebog fra Italien—Amerika. Repeteret Mellemeuropas tybste Lande, der var læst det foregaaende Aar.

5te Middelfl.: V. Kr. Daas mindre Læsebog fra Italien og ud.

6te Middelfl.: Norge, Sverige og Danmark efter V. Kr. Daas større Geografi, de andre europæiske Lande og de fire øvrige Verdensdele efter Daas mindre Geografi.

Regning og Geometri. 1ste Middelfl.: De 4 Regningsarter med ubenævnte Tal. Lette Opgaver til Indøvelse af benævnte Tal. Hovedregning (V. Voss's & Stang's Regnebog 1ste Del).

2den Middelfl.: De 4 Regningsarter i benævnte Tal med Decimalbrøk. Hovedregning. (V. Voss's & Stang's Regnebog 2den Del).

3die Middelfl.: De 4 Regningsarter i hen. Tal med Decimalbrøk. Øvelse i at gjøre ældre Enheder til metriske og metriske til ældre Enheder. Hovedregning. (V. Voss's & Stang's Regnebog 2den Del).

4de Middelfl.: Bonnevies Geometri læst og rep. første Bog. Konstruktionsopgaverne udsorte i særskilte Timer.

Bonnevies Arithmetik læst og rep. første Bog med de fleste af de til samme henhørende Opgaver.

Praktisk Regning i første Halvaar: Reguladetri og Brøk (Voss's & Stang's Regnebog, 3die Hefte).

5te Middelfl.: Bonnevies Geometri læst og rep. fra 2den til 6te Bog tilligemed Opgaverne. Konstruktioner af geometriske Steder og Punkter. Bonnevies Arithmetik fra 2den Bog til kvadratiske Figur.

ger læst og rep. Oplosning af de fleste af de i Værebogen fremsatte Opgaver.

Praktisk Regning. Sammensat Reguladetri, Rente- og Diskontoregning samt Fordelingsregning.

6te Middelfk.: Bonnovies Geometri læst Polygon- og Cirkelberegning, samt rep. Værebogen. Konstruktionstegning 1 Time og. af Opgaver, som dels ere løste ved algebraiske Figuringer. Bonnovies Arithmetik, fra kvadratiske Figuringer. Repeteret Værebogen. — Stadig Øvelse i Løsning af Opgaver saavel i Hjemmet som paa Skolen.

I praktisk Regning de høiere Regningsarter efter Boss's & Stang's Regnebog.

1ste Gymnasialfk.: Dr. D. J. Brochs Værebog i Arithmetik læst og rep. fra Begyndelsen til Logarithmer.

2den Gymnasialfk.: Guldbergs plane Trigonometri med de i samme forekommende Opgaver læst og repeteret.

Guldbergs Stereometri indtil sphaerisk Geometri læst og rep.

Dr. D. J. Brochs Værebog i Arithmetik repeteret.

1 à 2 Gange ugentlig Løsning af Opgaver til Hjemmearbejde.

Naturalære. 5te Middelfk.: Christies Værebog i Fysik læst og rep. fra Begyndelsen til Varmelæren. — Gjennemgaaet Akustik, samt enkelte Afsnit af den mathematisk Geografi.

6te Middelfk.: Christie's Værebog i Fysik fra Begyndelsen til Læren om Vægt og Bevægelse rep. — Af den valgfri Del er gjennemgaaet fra Vægt og Bevægelse til Bevægelse ved Hjælp af Vægtstangen.

Naturhistorie. 2den Middelfk.: Sørensens Naturhistorie læst og rep. fra Begyndelsen til Krybdyrene.

3die Middelfl.: Samme Værebog læst og rep. fra Krybdyrene til Bløddyrene.

4de Middelfl.: Siebkes Omrids læst og rep. fra Leddyrene til Planteriget. — Plantelærens Indledning og System. Plantebeskrivelse efter levende Planter og Ledenius's Skolebotanik. Norff Flora af Sørensen er benyttet.

6te Middelfl.: Siebkes Omrids af Naturhistorie rep. fra Begyndelsen til Ender. Plantelærens System gennemgaaet med Plantebeskrivelse efter Ledenius og enkelte levende Planter. — Skolens Mineralsamling forevist og beskrevet efter at have gennemgaaet Høiers Udlaft ved mundtlig Foredrag.

Tegning. 2den Middelfl.: Konturtegning efter Adlers Fortegninger.

3die Middelfl.: Fortsat Døelse efter Adler og andre Fortegninger.

4de og 5te Middelfl.: Som i foregaaende Klasse.

6te Middelfl.: Fortsatte Døelser tilligemed Tegning efter fritstaaende Gjenstande, saasom Træmodeller med Skjning.

Skrivning. 1ste Middelfl.: Skrevet store og smaa Bogstaver samt Sammenstrift. Forekrevet paa Bægtavlen.

2den Middelfl.: Som 1ste Klasse.

3die Middelfl.: Sammenstrift forekrevet paa Bægtavlen.

4de Middelfl.: Som 3die Klasse.

5te og 6te Middelfl.: Sammenstrift.

I Forberedelsesklassen er i Aarets Løb gennemgaaet følgende:

Norff: Griffen & Pausens 2den Del.

Religion: Bibelhistorie. Det gamle Testamente samt til den rige Mand og Lazarus i det nye (Bogts lille for

Begyndere) Luthers Katekismes 4 første Parter med Luthers Forklaring.

Historie: Til Eric Magnusen (S. Petersen).

Geografi: Fra Begyndelsen til Republikken Schweiz (H. Siemers).

Regning: De 3 første Regningsarter i hele og ubenævnte Tal samt endel af Divisio (Voss's & Slangs Regnebog 1ste Hefte).

Skrivning: Indøvelse af store og smaa Bogstaver; foreskrevet paa Bægtavlen samt Afskrivning efter Bog.

I nederste Afdeling er gennemgaaet følgende:

Korst: Erikens & Paulsens 1ste Del. Digtene ere lærte udenad.

Regning: De 2 første Regningsarter og for de Fleste ogsaa den 3die Regningsart i hele og ubenævnte Tal (Voss & Slangs Regnebog 1ste Del).

Skrivning: Indøvelse af smaa Bogstaver samt eustavelser Ord. Foreskrevet paa Bægtavlen.

Bibelhistorie er mundtlig fortalt til Mose Fødsel.

Skolen har i det foregaaende Aar modtaget 3 Cirkulærer fra Departementet:

1. En Indstilling fra Kristiania Biskop om Udvidelse af Religionsundervisningen i Gymnasiet. Skolens Lærere fandt denne berettiget og har søgt at imødekomme den ved at forøge Timetallet i 2den og 3die Gymnasialkl. fra 1 til 2 ug.
1. Angaaende Indførelsen af smaa Begyndelsesbogstaver i Substantiverne. Da 8 af Skolens Lærere erklærede sig enig heri, har man begyndt at indføre dem i 1ste Mid-

delklasse og i de høiere Klasser overladt Eleverne Valget.

3. Et Forslag fra Skolebestyrer Mars om Henlæggelse af den skriftlige Del af Ex. artium til Skolen. Samtlige Lærere erklærede sig enig i Forslaget, der imidlertid maa have stødt paa usforudsede Hindringer, siden det iaar ikke blev iværksat.

Lil at overvære Examen, som afholdes fra 25de Juni til 10de Juli, tillader jeg mig paa Kollegers og egne Vegne at indbyde Enhver, som interesserer sig for Skolen.

V. Voks.

Ferierne varer til 12te August.

Censorer ved Ufgangsexamen.

- I** Religion: Boghandler Aarflot, Rand. Mehn.
Latin: Overl. Bugge, Stud. J. Rønneberg.
Fransk: Consul Hansen, Stud. J. Rønneberg.
Engelsk: Consul Andersen, Adj. Hartmann.
Tysk: Fr. Holtermann, Kjøbm. Musäus.
Historie: Bogholder Røe, Rand. Mehn.
Geografi: Havnesfoged Svendsen, Kl. Blichfeldt.
Naturkundskab: Dr. Sødning.
Mathematik: Overl. Schultz, Rektor Voss.
Norst: Boghandler Aarflot, Bankchef Holmboe.
-

Opgave

over de Bøger, som i næste Skoleaar 1879/80 skulle afbenyttes
i de forskjellige Fag i de forskjellige Klasser.

Midd. 1ste Klasse. Norff Læsebog af Griffen og Paulsen
2den Del. — Knudsens tydske Elementar- og Læsebog
— Vogts lille Bibelhistorie; Luthers Kathetismus.
— Siewers Geografi for Begyndere. Voss og Slangs
Regnebog 1ste Hefte.

Midd. 2den og 3die Kl. Griffens og Paulsens Læsebog 2den
Del; Løffes mindre norske Grammatik. — Knudsens
tydske Elementar- og Læsebog; Løffes mindre tydske
Grammatik. — Vogts Bibelhistorie for Borgerkoler;
Sverdrups Udgave af Pontoppidans Forklaring; Lu-
thers Kathetismus; Landstads Salmebog; Det nye
Testamente. — Nissens Historie. — Geelmuydens
mindre Geografi. — Sørensens Naturhistorie. —
Voss og Slangs Regnebog 2det Hefte.

Midd. 4de Kl. Griffens og Paulsens Læsebog 3die Del;
Løffes Grammatik. — Knudsens tydske Læsebog;
Løffes tydske Grammatik; Grønbergs Lexikon; Knud-
sens tydske Stiløvelser for Middelskolen. — Gjors
latinste Læsebog. — Knudsens engelske Elementar- og
Læsebog; Løffes engelske Grammatik. — Nissens Historie; Gri-
ffens Lærebog i Norges, Sveriges og Danmarks Hi-
storie. — Geelmuydens Lærebog i Geografien. —
Sørensens Naturhistorie. — Bonnevies Arithmetik og
Geometri. — Vogts Bibelhistorie for Borgerkoler;
Sverdrups Udg. af Pontoppidans Forklaring; Det nye
Testamente. — Voss og Slangs Regnebog 3die Hefte.

Midd. 5te og 6te Kl. Griffens og Paulsens Læsebog 3die
Del; Løffes Grammatik; Autenrieths tydske Læsebog;
Løffes tydske Grammatik; Grønbergs Lexikon; Knud-
sens tydske Stiløvelser for Middelskolen. — Løffes

engelske Læsebog; Geelmundens engelske Ordbog; Ferralls & Kepp's dansk-engelske Ordbog; Pøtkes engelske Grammatik. — Voss latinste Læsebog for Middelskolen; Schreiners latinste Grammatik. — Wallem's franske Læsebog; Bloms franske Grammatik (Udtoget). — Daaes og Nissens Verdenshistorie; Eriksens Lærebog i Norges, Sveriges og Danmarks Historie for Middelskolen. — Daaes Lærebog i Geografien. — Sørensens Naturhistorie. — Bonnevie's Arithmetik og Geometri; Brochs Logarithmetabel. — Christies Fysik. — Vogts Bibelhistorie for Mellemklasserne; Sverdrups Udgave af Pontoppidans Forklaring; Det nye Testamente.

Gymnasiet 1ste Kl. Nissens Kirkehistorie; Det nye Testamente. — Passens norske Læsebøger; Eriksens og Paulsens Læsebog 4de Del. — Nygaard's større oldnorske Læsebog og sammes oldnorske Grammatik; Pøtkes norske Grammatik. — Salustii Catilina og Jugurtha, udg. af Müller; Ovid, Udtog af B. Voss og Richter; Vergils Ænside udg. af Lund. — Schreiners Grammatik; Tregders Litteraturhistorie; C. Thomsen det romerske Stats- og Privatliv i Oldtiden. — Schenk's græske Elementærbog; Curtius's græske Grammatik; Xenophons Anabasis. — Bojesens græske Antikviteter. — Daaes Lærebog i den gamle Historie. — Brochs Lærebog i Arithmetik; Logarithmetabeller. — Natholms franske Læsebog; Bloms Grammatik, (Udtoget).

Gymn. 2den og 3die Kl. Vogts større Bibelhistorie; Aabels Omrids af Troeskæren; Nissens Kirkehistorie; Det nye Testamente paa Græsk; Borgens Veiledning til Udarbejdelser i Modersmaalet; Eriksens Litteraturhistorie. — Nygaard's oldnorske Læsebog og sammes oldnorske Grammatik. — Ciceros Taler udg.

af B. Vojs. Horats af Lemble. Taciti Agricola
udg. af B. Vojs. — Thomsens romerske Antikviteter;
Tredgers Litteraturhistorie. — Platons Apologi udg.
af Wiehe; Homers Iliade og Odysse; Vojsens græske
Antikviteter. — Curtius's græske Grammatik. —
Herrig og Burguy: La France Litteraire; Bloms
franske Grammatik. — Prof. Daes Lærebog i Old-
tidens Historie. — Eriksens Lærebog i Nordens Histo-
rie. Brochs Lærebog i Arithmetik; C. Guldbergs i
Stereometri og i Trigonometri.

I Latin benyttes Ingerievs, i Græsk Bergs Lexikon.
— I Engelsk benyttes de samme Lærebøger som i Middels-
tolen.

1878.